

Budúcnosť našej vedy a techniky je v rukách učiteľov základných a stredných škôl

Prejav pri preberaní Ceny ministra školstva, vedy, výskumu a športu SR dňa 8. novembra 2012

Je pre mňa poctou, že som bol vybraný do skupiny tých, čo dostávajú cenu ministra za celoživotné dielo vo vede a technike. Ja som však po celý život za svoje povolanie považoval povolanie učiteľa. Keď som po štúdiách na Karlovej univerzite prišiel na Univerzitu Komenského a dostal možnosť budovať s mladými spolupracovníkmi biochémiu, prijali sme zásadu, že sme predovšetkým učiteľia a náš vedecký výskum je len súčasťou, ale aj nevyhnutnou podmienkou, vysokoškolskej výchovy.

Keď si režisér, čo pripravoval TV klip k tejto cene, chcel nasnímkovať do kamery moje diplomy, ocenenia, uznania, povedal som mu: V živote sa mi dostalo len dvoje vyznamenaní, ku ktorým sa hlásim. Prvý po roku 1968, keď došlo k sovietskej okupácii Československa, nastúpila „normalizácia“ a moji kolegovia z univerzity usúdili, že sa nehodím za učiteľa a zo školy ma vyhodili. Tým som bol zaradený do skupiny tých vzdelancov, ktorých aj v minulosti prenasledovali za to, že „kazia mládež“. Bola to pre mňa česť; ved' v čele tohto radu stojí Sokrates. Áno, ja som „kazil“ mládež; tým, že som od každého študenta žiadal, aby mal vlastný názor, aby dokázal za ním stáť, ale tiež, aby bol ochotný ho opustiť vtedy, keď sa ukáže, že sa mýlil. Na 20 rokov mi bolo znemožnené učiť. Som ale vďačný nebohému Kolomanovi Boďovi, že mi v malom ústave pre výskum hospodárskych zvierat v Ivanke pri Dunaji predsa len dal možnosť, aj keď len lokálne a v malom rozsahu, formovať mladých ľudí a aj vychovať si hŕstku žiakov.

Druhé ocenenie prišlo po 1989, keď som sa mohol vrátiť na svoje pôvodné pracovisko a nadviazať na prácu, čo sme pred 20 rokmi začali. Na školu mohli prejsť so mnou aj moji žiaci ešte z prednormalizačných začiatkov, ale aj noví mladí z Ivanky. Som rád, že sa im výchovná práca darí a ďakujem im, že pokračujú v uplatňovaní zásady, že vedecká a pedagogická práca na vysokej škole sú neoddeliteľné.

Moja vierouka vedy má dva články: Prvý, že v malej krajine ako je Slovensko by sa mal základný výskum pestovať na vysokých školách, najlepší duchovia našej kultúry by mali byť v dennom kontakte s mladými ľuďmi a nie končiť sterilne v laboratóriách. Druhý článok: učiteľské povolanie je najkrajšie a najvznešenejšie. V týchto dňoch sa učiteľia základných a stredných škôl domáhajú, aby sa im od spoločnosti dostalo adekvátneho uznania a ocenenia. Ďakujem pánu ministrovi školstva, že im vyjadruje svoju podporu. Bol by som rád, keby celá dnešná slávnosť bola správou pre verejnosť, že si komunita ľudí od vedy a techniky uvedomuje, že budúcnosť našej vedy a techniky, ale aj budúcnosť celej spoločnosti, je v rukách učiteľov základných a stredných škôl. Ved' my všetci za svoje dnešné ocenenia vďačíme svojim bývalým učiteľom. Ďakujem vám, že podporíte učiteľov v ich úsilí, aby si naša spoločnosť naplno uvedomila rozhodujúci význam učiteľského povolania.

*Ladislav Kováč,
prvý ponovembrový minister školstva*

